BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Anul al 56-lea
12 Pagini

EXEMPLARUL { În România 3 lei / În străinătate 6 lei

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. Nr. 24.464/939

Nr. 223 Miercuri 16 August 1939
12 Pagini
PRET

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 În străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

UNIVERSUL

ABONAMENTE IN ȚARĂ pe un an la UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORIILOR, VESELIA, RADIO UNIV. și UNIV. LITERAR câte 220 lei ILUSTR. ROMÂNĂ și UNIV.-SPORT câte 500 lei

CELE DIN URMĂ ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar: „UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

DIRECTOR ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

PROGRESELE ECONOMICE ALE TRANSILVANIEI ȘI BANATULUI

După alipirea ținuturilor românești de peste Carpați, cu toată criza economică și financiară ce s'a ivit din cauza războiului mondial, industria, comerțul și agricultura din Transilvania și Banat au luat o dezvoltare mai mare. In primul rând, reforma agrară ce s'a aplicat, prin repartiția justă a pământului rezervat culturei agricole fără nicio deosebire după originea etnică a țăranilor, a contribuit la dezvoltarea exploatărilor agricole.

Improprietărirea țăranilor români și minoritari, în tot cuprinsul Transilvaniei și Banatului, în aceleași condiții, a dat apoi rezultate binefăcătoare și în viața familiară și socială, prin sporirea rentabilității pământului, ca și prin organizarea temeinică a gospodăriilor.

Fenomenul, aparent ciudat, ce s'a înregistrat chiar după câțiva ani dela unire, sub forma noilor investiții de capitaluri în întreprinderile industriale existente, ca și în cele create, și desvoltarea tuturor categoriilor de industrii — alimentară, textilă, metalurgică, forestieră, pielărie, chimică ș. a. — își găsesc explicația în legăturile firești economice dintre Transilvania, Banat și vechiul regat; ca și în debușeurile ce le-au găsit pentru producțiile lor în cuprinsul României întregite.

O comparație între situația economică a acestor ținuturi din epoca dinainte de 1918 cu aceea de astăzi, confirmă progresele înregistrate în ultimele două decenii, atât în domeniul agricol, industrial și comercial, cât și în cel social și cultural.

O altă dovadă de progresele economice ale Transilvaniei și Banatului o avem în datele statistice recente adunate de serviciile de studii și cercetări ale ținuturilor respective.

Numai în județele ce fac parte din ținutul Someșului, dintre cari trei județe — Someșul, Sălajul și Maramureșul — sunt cele mai sărace, sunt investite următoarele capitaluri în întreprinderile industriale:

829 milioane lei în jud. Cluj; 641 milioane în jud. Bihor; 435 milioane în jud. Satu Mare; 165 milioane în jud. Sălaj; 123 milioane în jud. Maramureș și 78 milioane în jud. Someș, — adică în total 2.271.000.000 lei.

Acest capital este astfel repartizat pe categorii de industrii:

539 milioane lei în industria metalurgică; 456 milioane lei în industria chimică; 312 milioane lei în industria pielăriei; 248 milioane lei în industria forestieră: 172 milioane lei în materiale de construcție; 128 milioane lei în industria hârtiei și a artelor grafice; 125 milioane lei în industria textilă și restul în industria sticlăriei, ceramicei ș. a.

In alte județe din Transilvania, investițiile de capitaluri în întreprinderile industriale și agricole, făcute în ultimul timp, sunt însemnate.

In Banat, investițiile în exploatările agricole trec de 200 milioane lei. Producția industriilor din ținutul Mureșului, în ultimul an, a sporit cu aproape 45%, față de anii trecuți.

In urma măsurilor luate în vederea intensificării culturilor agricole și a îmbunătățirei utilajului agricol țărănesc, prin investiții în valoare de aproape un miliard, a sporit producția la hectar, atât cantitativ, cât și calitativ; iar buna stare a gospodăriilor țărănești reese din creșterea rentabilității agricole cu peste 45 la sută.

Bine înțeles, că mai avem multe de făcut pentru îmbunătățirea situației economice a populației românești din Maramureș și Țara Moților; ca și în vederea modernizării exploatărilor agricole, a consolidării gospodăriilor țărănești și a înlăturării fenomenului anormal al denatalității populației românești din Banat.

I. MĂNDRU

ZIUA MARINEI

România, stăpânind gurile Dunării și o parte din coasta mării Negre dela Limanul Nistrului până la sud de Ecrene, pe o lungime de peste 400 km., are nevoe de o marină, comercială și de război, impusă de interesele sale economice și de propria sa siguranță.

Ieșirea noastra la mare n'ar avea nici o valoare fără porturi moderne bine utilate și fără o flotă comercială, iar libertatea circulației vaselor și siguranța navigațiunei nu se poate menține și asigura numai prin tratate și convenții internaționale, ci prin forțe navale.

Aceste forțe trebuesc astfel organizate, încât ele să răspundă scopului urmărit prin politica noastră maritimă: apărarea gurilor Dunării și a litoralului mării și garantarea circulației libere a vaselor noastre pe întinsul mărilor.

Căci, nu se poate concepe o ieșire la mare, fără protecție și nici o flotă comercială și căi de comunicație pe mare, fără existența unei puternice marine de război, care să le apere.

Cum noi nu urmărim supremația pe marea Neagră, flota română de război trebue să fie astfel organizată încât să răspundă misiunii sale, mai mult defensive decât ofensive.

Pe lângă vasele rapide, submarinele, contratorpiloarele, torpiloarele și navele puitoare de mine, ce intră în compoziția marinei noastre, mai trebue să dispunem de o bază navală și de o bună organizare a apărărării litoralului prin mijloace terestre fixe și mobile, prin hidroavioane de recunoaștere și de bombardament, precum și prin stațiuni de radio, radio-gonio, hidrofonice, fotoelectrice și aerofonice. Politica ce se urmărește în această direcție în vederea întăririi marinei noastre de război, prin înzestrarea ei cu noi unități și prin executarea lucrărilor dela lacul Tasaul în vederea construirii bazei navale atât de necesare, este impusă de interesele superioare ale apărării naționale.

Acest program de înzestrare și de construcții, după cum a declarat M. S. Regele Carol II, se va îndeplini cu încredere și cu stăruință.

Ziua tradițională a marinei, ce se sărbătorește azi la Constanța, e un bun prilej de a reaminti rolul însemnat ce-l are marina comercială și de război, în dezvoltarea economică a României Mari și în apărarea intereselor noastre maritime.

Deraierea trenului București-Sibiu în stația Pietroaia

13 morți și 38 de răniți

In noaptea de 13 August c., la ora 2,18, trenul personal No. 2001, îndrumat din București spre Sibiu, a deraiat peste acele de intrare ale stației Pietroaia.

In urma accidentului, au fost sfărâmate vagonul de bagaje al trenului și un vagon de cl. III-a, iar un vagon de clasa II-a a deraiat.

Sunt 13 morți, a căror înmormântare a fost autorizată de către parchet.

Au fost și 38 răniți, cari au primit la timp ajutoare medicale, în prezent găsindu-se internați în spitalul I. C. Brătianu și în spitalul militar din Pitești.

Circulația trenurilor în direcțiunea Pitești a fost închisă până la ora 12.

Cauzele accidentului nu sunt încă determinate. O comisiune de directori instituită de direcțiunea generală C. F. R., este la fața locului pentru cercetări.

Cauzele accidentului vor fi comunicate îndată după stabilirea lor.

Cum au trecut trupele noastre Carpații (14-15 August 1916)

Ipoteza Z. — Planul de operațiuni. — Trecerea trecătorilor Carpaților. — Entuziasmul Românilor. — Demoralizarea armatelor austro-ungare

In vederea intrării României în acțiune s'au studiat de marele stat major mai multe ipoteze cu o serie de variante impuse de modificările ce interveneau în cursul războiului continental în situațiile strategice și politice din apropierea frontierelor noastre.

Față de situația existentă la începutul lunii August 1916 — politică și strategică — și în urma încheerii tratatului nostru de alianță cu Franța, Anglia, Italia și Rusia în ziua de 4 ale acelei luni, s'a studiat ipoteza Z.

In *Ipoteza Z* se prevăzuse războiul pe două fronturi operative: frontul de N. și N. V., contra Puterilor centrale și frontul de sud, contra Bulgariei și aliaților ei.

Pentru aplicarea ei, în legătură cu atingerea scopului urmărit prin războiul nostru, s'a dispus ca armatele I, II și IV să opereze ofensiv în Transilvania, Banat și Ungaria, îndreptând atacul în direcția generală Budapesta; iar armata de sud, să asigure libertatea de acțiune a grosului forțelor, să apere teritoriul național și să respingă atacurile bulgarilor și aliaților lor dinspre sud.

In planul nostru de operațiuni se indicase misiunile armatelor I, II și IV: înaintarea în Transilvania și Banat, cu scopul de a se concentra în vederea unei bătălii generale în zona Ciucea — spre Nord — și Caransebeș, spre sud. Cele trei armate urmau să opereze în legătură cu armatele rusești din Bucovina, linia lor de separație între zonele de operații fiind formată de valea râului Someșul Mare. Ambele maluri ale acestui râu erau în zona de operații a armatei rusești.

TRUPELE NOASTRE DE ACOPERIRE PRIMESC ORDIN IN ZIUA DE 13 AUGUST

In ziua de 13 August 1916, — în ajunul mobilizării armatei noastre — marele stat major a comunicat comandanților armatelor I, II și IV (generalii Culcer, Averescu și Presan), ordinul primului ministru și ministrului de război, Ion I. C. Brătianu, privitor la trecerea trupelor de acoperire *prin suprindere*, a trecătorilor Carpaților, în seara zilei de 14 August, ora 10 p. m.

Pentru executarea în bune condiții a trecerii Carpaților, s'a pus în vedere comandanților respectivi de armate *„că în ziua și la ora hotărîtă pentru trecerea frontierei, capetele de coloană ale grupurilor de acoperire să se găsească astfel dispuse, încât să aibă aceeaș distanță măsurată în timp (ore de marș) de parcurs până la frontieră"*.

Toate grupurile de acoperire din zona frontierei, echipate și înzestrate cu cele necesare pentru luptă, s'au găsit în ziua de 14 August, printr'un așa zis marș de exercițiu, în situația pregătitoare de atac; iar comandanții coloanelor primiseră un plic cu mențiunea *„a se deschide la ora 5 d. a."*. Plicul cuprindea ordinul amânuțit de atac, în care era fixată — bine înțeles — și ora de pornire a fiecărei coloane.

CONSILIUL DE COROANA. — MOBILIZAREA

In urma curentului puternic ce se creiase în țară de către fruntașii naționaliști Take Ionescu, Niculae Filipescu, Barbu Delavrancea și ceilalți membrii ai „Acțiunii naționale" în vederea intrării în acțiune a României pentru înfăptuirea idealului nostru național, consiliul de coroană ce a fost convocat în ziua de 14 August 1916, la palatul Cotroceni, de Regele Ferdinand I, n'a făcut altceva decât să ia act de voința poporului român și să anunțe marele act istoric așteptat: declararea războiului Austro-Ungariei și mobilizarea armatei române. Știrea aceasta, răspândită ca fulgerul în tot cuprinsul țării, a stârnit un entuziasm de nedescris.

Ordinul de mobilizare al armatei noastre a fost dat în București în ziua de 14 August, ziua întâia de mobilizare fiind considerată începută la ora 12 din noaptea de 14—15 August. El a

(Continuare in pag. 2-a)

BULETIN ARHEOLOGIC ȘI NUMISMATIC

ORAȘUL ANTIC HISTRIA

2. — Ceramica

Oricine cercetează, măcar în treacăt, ruinele unei așezări antice, rămâne impresionat de marele număr de cioburi de olărie și de fragmente de alte obiecte de lut ars, ce întâlnește la fiecare pas. Iar cei ce au prilejul să-și facă vilegiatura la Constanța, la Mangalia, la Balcic ori la Cetatea Albă, sau cei ce petrec mai mult timp în apropierea vechilor orașe romane din interiorul țării, rareori se înapoiază de acolo fără vre'un vas antic, vre'un opaiț, vre'un cap de figurină, vre'o toartă de amforă stampilată, toate de lut ars.

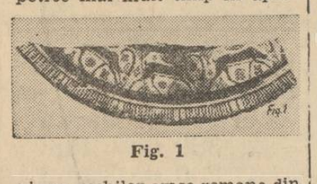

Fig. 1

Abondența fabricatelor ceramice în aceste localități nu trebuie să ne surprindă, căci în antichitate se confecționau din lut cu mult mai numeroase obiecte, decât astăzi. Pe lângă obișnuitele vase, oale, blide, cănі, ulcioare, etc. necesare gospodăriei, se făceau din lut ars și alte obiecte casnice, cari astăzi se confecționează din lemn sau din metal: solnițe, opaițe, hârdaie pentru apă, vin și untdelemn, chiupuri mari pentru păstrarea cerealelor. Apoi diferite obiecte de toaletă: borcănașe pentru alifii, fiole pentru parfumuri, etc. In sfârșit idoli și statuete de femei și bărbați.

Fig. 3

jucării de copii și altele.

Dar pe lângă astfel de obiecte, cari se întrebuințau în viața zilnică, se mai fabricau din lut și vase de lux, impodobite cu desene sau figuri în relief sau în culori, cari se depuneau în temple ca ofrande zeilor, ori se întrebuințau la ocazii solemne de către potentați și marii bogătași.

Aceste vase erau executate din paste de lut foarte fine, aveau forme de o eleganță desăvârșită și erau împodobite cu un gust atât de rafinat, încât rivalizează cu cele mai vestite produse ale fabricelor de porțelan sau de sticlă din timpurile moderne.

Din nenorocire însă aceste splendide fabricate ale ceramicei antice nu se găsesc decât foarte rareori întregi, astfel că

Fig. 2

(Continuare in pag. 2-a)

SĂPTĂMÂNA INTERNAȚIONALĂ

Prima săptămână a lui August a fost dominată în deosebi de cuvântările d-lui Chamberlain și a lordului Halifax, care au definit, înainte de închiderea parlamentului britanic, politica externă britanică, arătând ultimul stadiu al negocierilor în curs și confirmând obligațiunile de asistență luate în Europa răsăriteană.

Săptămâna încheiată eri este, dimpotrivă, caracterizată în deosebi de activitatea diplomatică a Statelor totalitare.

Evenimentul de căpetenie al săptămânii trecute a fost — din punct de vedere al răsunetului lui internațional — discursul d-lui Forster la Danzig. Așteptată cu neliniște, cuvântarea conducătorului național-socialist al orașului liber nu a agravat în mod fundamental poziținile internaționale existente. D. Forster, după ce a reeditat cu vigoare teza danzigheză a dreptului de autodeterminare a populației germane a orașului liber, a precizat cu tărie revendicarea național-socialistă a alipirii Danzigului la Reich, exprimându-și speranța că ea se va produce în curând și afirmând că — în eventualitatea unui atac polonez — Danzigul va avea sprijinul Fuehrerului și al Reichului. Acesta este elementul cel mai nou al controversei danzigheze. El își trage valoarea din faptul că această afirmație a fost făcută după vizita Fuehrerului din Danzig la Berchtesgaden. Cum poziținea Reichului în problema Danzigului este însă bine cunoscută de la Aprilie încoace, reafirmarea ei de către d. Forster n'a trezit o reacțiune prea puternică în opiniile publice occidentale, unde a fost întâmpinată cu răspunsul că discursul de la Danzig este începutul unei campanii de intimidare destinată să rămână fără efect, deoarece un nou Muenchen este imposibil. Guvernul britanic a folosit totuși prilejul manifestației de la Danzig spre a reînnoi Poloniei, prin contele Raczynschi, ambasadorul ei la Londra, asigurările ei pentru ipoteza unei agresiuni.

Evoluția chestiunii Danzigului nu a fost, desigur, fără influență asupra fixării datei, pe care contele Ciano și d. von Ribbentrop au ales-o pentru întâlnirea lor de la Salzburg.

Cei doi miniștri de externe nu mai avuseseră prilejul unui contact direct de la 22 Mai, data semnării tratatului de alianță politică și militară de la Berlin. Evoluția situației internaționale, în ultimele trei luni și progresele politicii de „încercuire" urmărite cu atâta atenție de diplomația axei, justificau, desigur, o asemenea întâlnire, în momentul de față. Rezultatele unor întrevederi ca cea de la Salzburg sunt întotdeauna confidențiale și foarte puține din realitățile politice pot pătrunde în domeniul public prin unele informații autorizate.

Fără îndoială, situația generală va fi făcut obiectul unei atente examinări iar problema Danzigului, a unei eventuale aderiuni a Japoniei la tratatul de alianță din Berlin, a rolului Ungariei în politica axei și a îndrumării externe a politicei spaniole vor fi alimentat desigur consultările celor doi miniștri de externe, căci asemenea chestiuni sunt expres prevăzute de articolul 6 al tratatului de alianță italo-german din Mai.

In Extremul Orient s'au înregistrat două fapte interesante în ordinea diplomatică: guvernul japonez a respins propunerile formulate de delegația britanică, în legătură cu situația creată la Tientsin supușilor englezi în urma măsurilor de poliție luate de autoritățile militare ocupante (japoneze), dar și-a rezervat dreptul să ia o hotărîre, dacă va fi cazul să accepte reluarea conversațiilor.

O nouă conferință anglo-japoneză nu pare a fi posibilă, — după un comunicat oficios din Tokio — decât în cazul când delegația britanică va avea instrucții și îm-

(Continuare in pag. 2-a)

MAREȘALUL DE BONO

care a inspectat de curând linia de apărare dela frontiera occidentală a Italiei

Pregătirile în vederea întocmirei „registrului național" al populației în Anglia

Primul pas spre introducerea serviciului militar obligator

Londra, 13 (Rador). — „Sunday Express" anunță că s'au dat instrucțiuni administrațiilor locale pentrtu a face pregătirile necesare în vederea întocmirii „registrului național" al populației.

Se știe că acest registru este socotit drept primul pas spre introducerea serviciului militar obligator.

Formularele necesare întocmirei registrului național au fost trimise spre a fi distribuite tuturor capilor de familie.

Se știe că instituirea registrului național a fost preconizată de numeroși parlamentari.

De altfel, dela introducerea recrutării în Anglia, registrul național nu mai privește decât pe cei cari n'au făcut serviciul nici în miliție, nici în armata teritorială.

Concentrările pentru manevrele din toamnă și pentru instrucție

Comunicatele Marelui Stat Major

Marele Stat Major ne trimete

COMUNICATUL Nr. 2

Marele Stat Major a luat hotărîrea ca unitățile ce vor participa la manevrele din această toamnă să-și concentreze rezerviștii în cursul lunilor August și Septembrie.

In acest scop, în afară de personalul dela vatră care a primit și va mai primi ordine individuale de culoare verde, se vor mai prezenta, la unitățile respective, în ziua de 15 August, numai ofițerii, subofițerii și trupa, care au asupra lor ordine de chemare urgentă, de culoare galbenă cu:

— 2 STELE purtând ștampila: A. T .1 sau C. S. 1 sau B. T. 1 sau C. T. 1 sau D. T. 1.

— 3 STELE, purtând ștampila: D. U. 1 sau B. T. 1.

— 4 STELE purtând ștampila: A. U. 1.

Deasemenea sunt concentrați pentru instrucție și urmează a se prezenta la unitățile lor, pe data de 15 August, subofițerii și trupa dela vatră din CONTINGENTUL 1936 care posedă ORDINE DE CHEMARE ROȘII cu 2 stele, ștampila A. U. 1.

Ofițerii, subofițerii și trupa dela vatră care urmează a se prezenta, se vor conforma instrucțiunilor scrise pe contra-pagina ordinului de chemare.

Cei care nu se vor prezenta la unitățile lor în termenul prevăzut în ordinele de chemare, vor fi trimiși în judecată conform Codului Justiției Militare.

ACEST COMUNICAT COMPLETEAZA COMUNICATELE DIFUZATE PANA ASTAZI PRIN RADIO ȘI PRESA.

Comunicatul nr. 3 al Marelui Stat Major

Se mai concentrează pentru instrucție și manevre următoarele unități ale aeronavelor și care au asupra lor ordin de chemare urgentă de culoare galbenă, cu 5 stele și ștampila F. A. 1, chiar dacă au mai fost concentrați în acest an.

Se mai concentrează pentru instrucție și manevre următoarele unități ale aeronavelor și care au asupra lor ordin de chemare urgentă de culoare galbenă, cu 5 stele și ștampila F. A. 1, chiar dacă au mai fost concentrați în acest an, data de 15 August 1939, toți cei care fac parte numai din grupările 1, 2, 3 și 4 apărare contra aero-